

VARIA

Székely Csilla Imola*

Lőrincfalva

Az örök ige és a metamodern forma találkozása – MisszioDome. Misszió a 21. században

Jézus földi élete, missziója és a misszió története ekképpen kezdődik: „Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket” (Jn 20,21), sőt azt is megmutatta, hogy miként kell végezni a missziót. Michael W. Goheen ezt így foglalta össze:

„Jézus missziója a mi misszióink mintája és modellje [...], [ő] arra ihlette tanítványait, hogy tetteinek logikáját kreatív módon meghosszabbítsák az új és más történeti körülmények közepette.”¹

Kutatásom tárgya, amely a MissioDome nevet kapta, olyan szabályos félgömb alakú épületben, egyszóval planetáriumban, illetve annak mobilis változatában, a geodéziai kupolában történő alternatív missziós program, amelynek célja egy metamodern missziós módszer fejlesztése, valamint az általa történő gyülekezet-építés. Ebben a térben a legmodernebb audiovizuális eszközök felhasználásával történik a misszió, amelynek tartalma minden tekintetben megőrzi a tiszta evangélium szellemiségét, viszont Isten üzenetét egy olyan társadalmi csoport számára kívánja közvetíteni az ő saját nyelvén, amely megváltozott világunkban sajátos életmódot folytat.

A missziológia klasszikusaként elismert teológus, David J. Bosch *Missio Dei*-nek nevezi a keresztyén egyház küldetését a *Paradigmaváltások a misszió teológiájában* című könyvében.² E jelentős hatású gyakorlati missziós témájú munkájá-

* Dr. Székely Csilla Imola (Marosvásárhely, 1977) lőrincfalvi református lelképásztor, vallás-tanár. Az egyház missziójának alternatív útjait keresi a legmodernebb technológiai eljárások és eszközök bevonása által annak érdekében, hogy az egyházon kívülieket, a fiatalokat és időseket, marginalizált csoportokat, különböző krízisben levőket és minden korosztályt megszólítson az evangélium üzenetével. A MissioDome elnevezésű program, illetve módszer mint a jövő egyházának, avagy az egyház jövőjének egyik útja, amelynek felfedezése, leírása képezi kutatásának tárgyát. E-mail címe: szcsillaimola@gmail.com.

¹ Goheen, Michael W.: *Keresztyén misszió ma. Bevezetés*. Ford. Czövek Tamás. Kálvin Kiadó, Budapest 2019, 55–57.

² Jelentősége miatt Lesslie Newbigin új szabványnak, „egyfajta summa missiologicá”-nak nevezte ezt a művet, amelynek megjelenése után Stan Nussbaum egy olyan segédanyagot írt

ban azt a kijelentést teszi, hogy Jézus Krisztus követői valójában nem a saját programjukat valósítják meg, hanem Isten missziójában vesznek részt: „A misszió részvétel Isten missziójának történetében. Isten népének az a szerep adja missziói identitását, amit ebben a történetben játszik.”³ Ez a szemléletváltás megmutatja a helyes irányt és elveket, a misszió művelésének lényegét, lelkületét és célját, felhatalmaz és erőt ad, meghatározza az igehirdetés tartalmát, és a munkát a Lélek által teszi eredményessé.⁴ Mindezt úgy kell megélnie, hogy tudomásul veszi, hogy az egyház globalizált, erősen tőkeorientált világban él, és ilyen körülmények között kapja isteni küldetését: „Én nekik adtam ígéretet, és a világ gyűlölte őket, mert nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok a világból való” (Jn 17,14–18).

Ez a missziós küldetés nem csak a klerikusoké; sőt a kora keresztyén időkben minden Krisztus-követő arra hivatott, hogy részt vegyen ebben az Istentől kapott küldetésben: mindenki laikus misszionárius volt.⁵ David J. Bosch ebből kiindulva hangsúlyozza a laikusok aktív szerepét a gyülekezeti munkában, és elismeri, hogy munkájuk az egyház küldetésének kiteljesedéséhez járul hozzá, s hogy jelenlétük nélkülözhetetlen volt és lesz a gyülekezeti közösség megélésében.⁶ A gyors és egyre gyorsuló ütemű kulturális változások, az üzleti-tudományos világ hangjának felerősödése, a keresztyénidegen vallásos-spirituális eszmei divatok és áramlatok térhódítása és az egyéni-közösségi identitásválság erősödése mind-mind megköveteli a missziós stratégiák újraértékelését e szekuláris és sokszínű társadalomban. Az egyházak kénytelenek új kontextusban látni és értelmezni küldetésüket. Égető és nyilvánvaló a megújulás szükségessége, az innovatív módszerek és eszközök keresése, önmaguk definiálása a mai kor viszonyai között, küldetésük teljesítése Isten országának hirdetése érdekében.

Tim Chester és Steve Timmis úgy vélik, hogy a keresztyénség és a misszió igeközpontú, mert Isten az evangélium szavai által vezet és uralkodik, illetve hogy misszióközpontú, mert Isten az evangélium üzenetén keresztül terjeszti ki ural-

A Reader's Guide to "Transforming Mission" címmel, hogy segítsen az olvasóknak megérteni és átlátni Bosch komplex érveit és gondolatait. Ld. Nussbaum, Stan: *A Reader's Guide to "Transforming Mission"*. Orbis Books, New York 2005.

³ Goheen, Michael W.: i. m. 11.

⁴ Bosch, David J.: *Paradigmaváltások a misszió teológiájában*. Ford. Boros Attila. Harmat Kiadó – Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet, Budapest 2005.

⁵ Ld. Moreau, A. Scott – McGee, Gary B. – Corwin, Gary R.: *Introducing World Missions: A Biblical, Historical, and Practical Survey*. Baker Academic, Grand Rapids, Michigan 2004, valamint Barnett, Ross – Johnson, W. P. E.: *Discovering the Mission of God: Best Missional Practices for the 21st Century*. IVP Academic, Westmont, Illinois 2012.

⁶ Bosch, David J.: i. m. 442.

mát a világra.⁷ Mindketten a bibliai alapelvekből kiindulva és annak a felismerésnek az alapján képeznek és mentorálnak gyülekezetalapítókat a világmisszió érdekében, amely Krisztus jelenlegi testének küldetését és munkáját átfogó átalakításra hívja. Ugyanis a misszió sem csupán szavak vagy egy történet megismerése, még csak nem is egyszerűen egy közösségbe hívás és tartozás. A gyülekezet nemcsak a hetente egyszer találkozó hívek csoportja vagy a bejegyzett egyháztagok közössége, hanem identitás Krisztusban. Ez pedig azt jelenti, hogy életformája, kötődései, erkölcsi rendszere és elvrendszere, világ- és emberképe s azoknak minden részlete Isten hívására reflektál, és folyamatosan figyelembe veszi, hogy mindez az üdvtörténet része, ahogyan ő maga is. Emellett tudatosítja, hogy ez az üdvtörténet nem csupán a jövő életben, az egyének halála után fog elkezdődni, hanem máris történik. Ez az evangélium, amelyet Isten Fia hirdetett (Mt 4,17.23). Ilyenként nem elegendő találkozni, meghallgatni az Úr igéjét és üzenetét, még az sem elegendő, hogy a misszió gondot fordít a gyülekezeti tagokra, a társadalomban való részvételre, a tanításra és lelkigondozásra, hogy figyel az apologetikára, a Szentírás tanításainak tisztaságára, az ifjúsági és gyermekmunkára, illetve a gyülekezeten belül mindenféle csoportra. Hiszen fontos a perspektivikus gondolkodás, a még nem keresztyén népek meghívása, missziója, a gyülekezet kifelé történő építése is,⁸ azaz a missziós identitás.

A misszió Isten bizalma, Isten *igenje* a világ felé, féltétel nélküli isteni szeretet és féltés, amely az egész emberiségre kiterjed. Ebbe hívja el azokat, akik már az övéi, hogy részt vegyenek az élő Isten önkinyilatkoztató munkájában, amely Jézus Krisztus óta felöleli a teljes emberi tapasztalatot, túllép a vallási, kulturális és társadalmi határokon, és holisztikus átalakulásra összpontosít.⁹ Hiszen Krisztusban „nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő”, mert mindenki egy Krisztus Jézusban (Gal 3,28), ahogyan egy test a gyülekezet minden tagja. Így együtt Krisztus teste, azaz mindenki hozzá tartozik (1Kor 12,12–27). Az Úr Jézus, majd a korai keresztyén misszió radikálisan megkérdőjelezte az addig fennálló társadalmi, vallási és kulturális korlátokat. Új szövetség által új közösséget hozott létre, ahol a hagyományos megkülönböztetések feloldódtak, és az embereket a Krisztusban való közös lelki identitás egyesítette. A misszió nem pusztán spirituális tevékenység, de azáltal, hogy megkérdőjelezi az elnyomó rendszereket és az emberi hagyományokat, ugyanakkor előtérbe helyezi a Szentírást, alternatív közösségeket hoz létre.¹⁰ A missziós stratégiák Bosch szerinti alkotó-

⁷ Chester, Tim – Timmis, Steve: *Total Church: A Radical Reshaping around Gospel and Community*. Crossway Books, Wheatonban, Illinois 2008, 14.

⁸ Uo. 28.

⁹ Bosch, David J.: i. m. 344.

¹⁰ Ld. Bosch, David J.: i. m. 418–419.

elemei tehát: a rendszerszintű egyenlőtlenségek azonosítása és kezelése, a megbékélés tereinek megteremtése, a mindeneket befogadó vendéglátás gyakorlása, valamint a gazdasági és társadalmi igazságosság előmozdítása.¹¹ Mindezek megvalósításának eszközeit keressük ki-ki a maga helyén és lehetőségeihez mérten, a mi esetünkben egy alternatív missziós vízió és terv, a MissioDome által, amely kicsiben képezi le az egész világot, megidéz elmúlt korokat, új köntösben mutatja be a bibliai üzenetet, Isten üdvtervét, kínál találkozási teret és alkalmat a lehető legszélesebb csoportok számára. Mindezt a már jelen lévő Isten országa és mindenek üdvösségének érdekében. Az egyház missziológiai identitásához tartozik az is, hogy az igehirdetésen és bizonyágtételen túl a marginalizált csoportokat is befogadja és segíti, túllép a társadalmi megosztottságon; küldetése egy alternatív társadalmi valóság bemutatása, ahol a szeretet, a kölcsönös gondoskodás és a lelki egység felülírja az ember által felépített megosztottságot. A misszió Krisztus uralmának hirdetését jelenti minden valóság felett.¹² David J. Bosch az Isten végső győzelmében hívó, úgynevezett „reményvezértelt cselekvés”-ről, az erre alapozott kozmikus perspektíváról, azaz világmisszióról, valamint kapcsolati evangelizációról is beszél, azaz olyan terek létrehozásáról, ahol az emberek hitelesen találkozhatnak az isteni szeretettel, és önkéntes spirituális döntéseket hozhatnak.¹³

Mint tudjuk, a szolgálat és missziói munka végzése, illetve a hit és Jézus nevének vállalása szenvedéssel jár, amelyet vállalni kell (Mt 10,17–18; Lk 21,12), de az övéi ezekben a szenvedésekben sincsenek egyedül a már legyőzött világban (Jn 16,33). Ugyanis az evangélium már Jézus idejében is kihívást jelentett a meglévő hatalmi struktúrák miatt, és már pusztá megjelenése is felforgatta az egész birodalmat és vezetőik lelkét (Mt 2,3). Mert az evangélium hirdetése felforgató hatású tevékenység is, amely radikális állásfoglalásra, rendszerszintű paradigma-váltásra, illetve átalakulásra, a hagyományok és stratégiák újragondolására készítet. Mert a misszió *prófétaság*,¹⁴ és pedig „maga az egész Biblia »missziói« jelenség” – mondja Bauckham.¹⁵

A MissioDome-programmal tehát a külsőség, azaz a forma és a kommunikációs nyelv alternatíváit keressük, amit térrendezés és az üzenet átadásának újszerű módja által képzelünk el. Ugyanis a mai református, sőt más keresztyén felekezetek templomai, illetve imaházai sem imitálják egyértelműen az egykori salamoni

¹¹ Bosch, David J.: *i. m.* 418.

¹² Uo.

¹³ Uo.

¹⁴ Ld. uo. 422.

¹⁵ Goheen, Michael W.: *i. m.* 37., ahol Goheen Bauckham, Richard: Mission as Hermeneutic for Scriptural Interpretation. In: *Cristian Library*. <https://www.christianstudylibrary.org/article/mission-hermeneutic-scriptural-interpretation> (2026. márc. 30.) írására hivatkozik.

templomot, amiként az sem állítható, hogy leképeznék a hajdani kijelentés sátorát. Isten háza tehát nagy változásokon ment keresztül, és ma már többnyire anyag és forma nélküli, azaz láthatatlan. Hiszen Kr. u. 70 óta, amikor Titus római császár leromboltatta a jeruzsálemi templomot, amint azt maga Jézus Krisztus megjövendölte (ld. Mt 24), a templom valójában a Krisztus teste, azaz a keresztyén egyház (1Kor 12).¹⁶ De ezzel az eseménnyel egy másik próféciája is beteljesült, ugyanis azt mondta a samáriai asszonnyal való beszélgetésben, hogy „eljön az óra, és az most van, amikor igazi imádói lélekben és igazságban imádják az Atyát, mert az Atya is ilyen imádókat keres. Az Isten Lélek, és akik imádják őt, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk” (Jn 4,23–24). A Lélek jelenléte hozza létre azt a teret, amelyben megvalósul Isten igazi, valóságos tisztelete, azaz lesznek az ő elhívottjai egyenként lelki, élő templommá, együttesen pedig „mint élő kövek” épülnek fel „lelki házzá”, azaz gyülekezetté, mivel a Lélek nem külsőségek és nem is csak szavak által munkálkodik (1Pt 2,5). Az igazi istenimádat valóban belül zajlik láthatatlanul, de ahhoz, hogy valaki eljusson addig, hogy megtalálja az utat az Örökkévalóig, a Jézus misszióját végző küldöttekre és stratégiákra van szükség. Olyanokra, akik hirdetik: „elközelített a mennyek országa!” (Mt 10,7) Szeverényi János szerint az evangelizációnak, azaz az evangélium hirdetésének valójában csak egy eszköze és feltétele van: „a Szentháromság jelenléte”, tehát Isten Szentlelke.¹⁷ Minden más csak járulékos elem, maga a megtérés pedig titok, de Isten felhasználhatja az emberi odaszánást, bizonyoságtételt és prédikációt az ő nagyszabású tervében és történetében.

A gyülekezetépítés második fázisa ebben a koncepcióban maga a MissioDome-féle misszió, amely kibővíülhet más, az eddig felsoroltakhoz képest új elemekkel is, mint amilyen az élménybeszámoló, a résztvevők egészen személyes megosztásai csoportos vagy pedig a lelkigondozói beszélgetések alkalmain. Ezek a beszélgetések új felismeréseket és gondolatokat indíthatnak el, újabb kérdéseket vethetnek fel, építő vitákat generálhatnak, amelyek szerves részei lehetnek az interaktív MissioDome-igehirdetéseknek. Ezek elősegítik a mélybeszélgetéseket, az ismeretségek és a csoportok kialakulását, sőt bibliaórás közösségek épülését is szolgálják. Ezek a közösségek a gyülekezettel együtt élhetik meg a keresztyén közösség megértését és támogatását, amely törekvés találkozhat a gyülekezeti tagok igényeivel, vonzó lehet mások előtt is, s így egyfajta lelkiismereti ébredés, interaktivitás indulhat el a gyülekezeten belül. Feladatunk, hogy segítsük ezeknek létrejöttét és működését, irányítását és evangéliumi tisztaságát is. Nagyon fontos,

¹⁶ Ld. Szeverényi János: Hol lakik Isten? In: Uő (szerk.): *Épüljetek! Evangélikus gyülekezet a gyakorlatban*. Evangélikus Missziói Központ, Budapest 2012, 33–36.

¹⁷ Uo. 107–109.

hogy a gyülekezet lelkipásztora és presbitériuma tudjon ezekről, hogy megelőzze a túlkapásokat, a gyülekezeten belüli szakadást vagy a hívek kiválását. Amennyiben ezek együttműködésben, nyitottan és befogadóan, empátiával és megértéssel élnek egymás mellett, avagy egymást kiegészítve, úgy a gyülekezet hasznára, gyarapodására lehetnek. Feltétlenül szükséges, hogy a közösség nyitott legyen a felvetődő kérdésekre és a keresésre, és lehetőség nyíljon a közösségbe való tagolódásra, illetve a hitélet megélésére. Ezt jelenti az útkészítés a gyülekezetek, a bibliaórák csoportok felé, amely a MissioDome-program nélkülözhetetlen része. Adott esetben fontos lehet új csoportokat, biblitatanulmányozó alkalmakat, missziós területeket és feladatokat kialakítani a MissioDome-téren mint előszobán át érkezők számára, ahol megélhető az az új identitás, amelyre a megszólítottakban igény született.

A hír több mint kétezer éves, az eszközök újak, a hír átadásának nyelve is folyamatosan változik, de azt a hírt mindenképpen át szeretnénk adni az új világ új emberének is, hogy meg van váltva, mert Jézus Krisztus az Isten Fia, Megváltó, aki mindenki számára megszerezte az örök élethez való jogot. A tét tehát nagy: az örök élet, az üdvösség. A feltétele pedig egyedül a hit. Úgy gondoljuk, feladatunk ezt a hírt a ma emberének nyelvén, az ő gondolkodásmódjához igazodva elérhetővé tenni, és egyrészt arra törekszünk, hogy ilyen módon azokhoz jusson el az evangélium üzenete, akik máshol valószínűleg nem találkoznának azzal. Másrészt érzékenyítéssel olyan alkalmakat szervezünk az evangélium és a MissioDome-alkalmak résztvevői számára, amelyek kizárják a mindennapi élet gondjait és a világot azáltal, hogy mintegy új környezetbe invitálják a hallgatókat, és ebben a felfokozott lelkiállapotban a téma több eséllyel érinti személyesen azokat, akik aktív résztvevői a foglalkozásoknak. Ilyenként az élmény és annak hatása is maradandóbb, nagyobb alakító erővel bír, könnyebben fenntartja az érdeklődést és a kíváncsiságot. Az audiovizuális elemek felépítése, sorrendisége, művészi eszközökkel társított tartalmi-nyelvi-módszertani megoldásai és újszerűsége pedig segíti a beleélést, az üzenet átadását, valamint a ráébredést a megváltás művére és jelentőségére, illetve a mellette való döntéshozatalt, amely hatással lehet a hallgató egész további életére. Amennyiben a mai metamodern világ emberei a célcsoportunk, elengedhetetlen, hogy a mai nyelv eszközeivel adjuk át Isten ígét. Ehhez kapcsolódóan Böjtös Attila a következőt írja:

„Pál apostol a megfeszített Krisztust hirdette, de mindig szem előtt tartotta a hallgatók (zsidók vagy pogányok) kultúráját, vallásos előéletét, gondolkodásmódját (vö. 1Kor 2,2; 9,19–23).”¹⁸

¹⁸ Böjtös Attila: Az ÉletMűhely mint a misszió egyik új eszköze. In: Szeverényi János (szerk.): *i. m.* (122–125) 122.

A legfontosabb, hogy a keresztyén egyház azt tegye, amit Jézus mondott és kért tanítványaitól és követőitől, éspedig mindenki a maga helyén a saját lehetőségeihez mérten, de minden alkalmas és elérhető eszközt, valamint minden alkalmas lehetőséget kihasználva.

Az örök ige semmit sem változott: „elszárad a fű, elhervad a virág, de Istenünk igéje örökre megmarad” (Ézs 4,8); „Uram, igéd örökké megmarad, szilárdan, akár az ég” – mondja a zsoltáros (Zsolt 119,89); viszont az értés nyelve, valamint a kommunikációs csatornák gyorsuló iramban változnak.

„Csak néhány utalás a mindannyiunk által érzékelt és szociológusok által feltárt társadalmi jelenségekre: a ma embere számára nem a ráció, hanem az élmény, a tapasztalat határozza meg az igazságot (lásd a reklámokat, például amelyek nem az autók tényszerű paramétereit, hanem az utazás fantasztikus élményét hozzák közel).”¹⁹

A reklámok megfogalmazói valóban tudják, hogyan szólítható meg a megcélzott társadalmi csoport, sőt nemcsak tudják, mire van szüksége az egyes embernek, hanem elébemennek a szükségletek felismerésének, és arra tanítják meg az embert, hogy az addig ismeretlen termékekre is vágyjék annyira, hogy megszerezze azokat, bár nincs feltétlen szüksége rájuk.

Amennyiben az üzenet és hatás átadásának hatékonyságára és a célközönség elérésének módjaira valóban figyelmet szentelünk az igehirdetés és misszió értelmében, sokat tanulhatunk a reklámpsziológia és marketing felismeréseiből. Ezek fontosságot tulajdonítanak a leendő ügyfelek megismerésének és figyelmük megragadásának, valamint a rövid, érzelemdús, empatikus és élményszerű üzenetek megfogalmazásának, hiszen néhány (másod)perc odaszentelésére szinte bárki hajlandó, s ezalatt minden fontos tudnivalót átadnak a reklámozott termékkel kapcsolatban.

A keresztyén misszió ügye többet ér, és a tér is végtelenszer fontosabb, mint az anyagi haszon, viszont a harc minden oldalról ugyanazért folyik: a figyelemért, az időért, illetve magáért az emberért, az emberi lélekért. Ez a harc pedig olyan régi, hogy elhelyezhetetlen az időben, még az emberi történelem előtti. A gonosz ugyanazt szeretné zsákmányává tenni, amiért Isten egyszülött Fiát, a Fiú pedig az életét adta: az embert.

A MissioDome nem egy egyszeri program, igehirdetés vagy missziós alkalom, hanem egy hely is, ahova a résztvevők többször visszatérhetnek, más-más témák kibontását, más igehirdetést, evangelizációs programot hallgathatnak meg, ismét

¹⁹ Bőjtös Attila: *i. m.* 122.

találkozhatnak egymással, sőt folyamatosan igénybe vehetik az utógondozás lehetőségeit.

Ha programsorozatot tervezünk, és van lehetősége egy adott csoportnak a többszöri jelenlétre, úgy tágabb témaköröket is érinthet a MissioDome-program, hiszen a megtérés és hitre jutás többnyire hosszú beszélgetések eredménye. Még Jézusnál is így történt, noha ő tudta, hogyan érdemes tanítani, sőt ismerte az embert is, s emiatt „nem bízta magát rájuk, mert ismerte mindnyájukat, és nem volt szüksége arra, hogy bárki tanúskodjék az emberről, mert ő maga is tudta, hogy mi lakik az emberben” (Jn 2, 24–25). Jézus Krisztus évekig tanította övéit, és még akkor sem hittek neki, nagyon sokszor félreértették, és végül a feltámadása utáni találkozásokra és a Szentlélekre volt szükségük ahhoz, hogy igazán értsék őt. Szükség van a folyamatosságra ebben a szolgálatban, nem elegendő az egyszeri találkozás. Emiatt tartjuk lényegesnek és tárgyaljuk külön fejezetben az utógondozás szerepét, fontosságát és helyét a MissioDome-szolgálatban. Ehhez tervszerűség és sokféle témafeldolgozás szükséges, hiszen az életkori sajátosságok értelmében eltér a hallgatóság érdeklődése, illetve a személyiségfejlődés különböző pontján levő résztvevők igénye. Következésképpen más-más élethelyzetekre, problémákra reflektáló anyagok, programok kidolgozására van szükség. Ilyen programsorozatot, folyamatos evangelizációt képezhetünk például az átmeneti rítusok,²⁰ tehát az emberi élet fontos fordulópontjain, az elválás, az átmenet, azaz a liminális állapot és a beépülés rítusa szakaszaiban, az egyén új társadalmi szerepébe való betérése és az elfogadás értelmében és más sorozatként felépített bibliai életvezetési programok és képzések formájában.

A célunk az, hogy a résztvevők egyenként nemcsak lelkiséget, hanem amint maguk is tanítvánnyokká, azaz misszionáriusokká lesznek, elfogadó közösséget, később pedig küldetést is találjanak. Ez a tanítvánnyá tétel küldetésünk legvégső földi célja minél több embertársunk üdvözülése érdekében, a kiindulópont pedig Jézus kérésének teljesítése: az evangélium kristálytiszt, torzítatlan tartalmának hirdetése Isten dicsőségére. A kettő közötti köztes célok szinte felsorolhatatlannak. A fontossági sorrendiség megjelölése nélkül ilyenek például a gyülekezeteink hitbeli megerősödése, számbeli és lelkiségi gyarapodása; a közösségeink lelki életének gazdagítása, azok összetartó erejének megtapasztalása; új egyháztagok bevonása a gyülekezetek közösségébe; élő kapcsolatok kialakítása egymással és Istennel; beszélgetőcsoportok és -alkalmak létrehozása; érdeklődés szerinti témák feldolgozása különböző életkorú, érdeklődési körű csoportokban.

²⁰ Ld. Gennep, Arnold van: *Átmeneti rítusok*. Ford. Vargyas Zoltán. Kultúrák Keresztútján 9. L'Harmattan Kiadó, Budapest 2007. (Eredeti kiadása: Arnold van Gennep: *Les rites de passage: étude systématique des rites*. Librairie critique Émile Nourry, Párizs 1909.)

A számok nem mérvadóak. A gyülekezeti istentiszteletek látogatottsági aránya jelzés, de könnyen megtéveszt, ugyanis a templom megtelése nem lelkeségi mutató. Jól mutatja ezt az a tény, hogy a karácsony esti, illetve konfirmációs istentiszteleteken a legnagyobb a gyülekezetek létszáma, de ekkor a gyülekezet nem az ige hallgatására gyűl össze. A tele templom mást is jelezhet. Nem a templomok megtöltése az igazi célunk, hanem az, hogy *mindenképpen megmentsünk némelyeket* (1Kor 9,22), „hogy mindenki megtérjen” (2Pt 3,9), hogy elnyerjük *az élet koronáját* (Jel 2,10), „hogy minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság megismerésére” (1Tím 2,4).

„Azonban egyvalamit tisztán kell látnunk: *Egyetlen evangelizációs módszer sem érvényes, ha nem Isten meglepetésként küldi munkáját. Egyedül ő az, aki a vakok szemébe meg tudja nyitni* (2Kor 4,4–6.), és *az evangélium üzenetét célba tudja juttatni az emberek szívében. Ezért minden megtérő és hitben megújuló életért egyedül és kizárólag Ővé a dicsőség!*”²¹

Ehhez pedig indulni, menni kell, ahogy a Jó Pásztor tette, ugyanis az Isten országának várományosai nem jönnek, mert nem jöhetnek, s ahhoz, hogy jöjjenek, Isten hívását hallaniuk kell.

„Ma különböző vastagságú falak választják el az egyházat a világtól, az emberektől. Pedig Jézus nem zártkörű rendezvényt hirdetett meg, amikor tanítványait a világba küldte. Nem azt mondta nekik, hogy hívogassatok, harangozzatok, hanem hogy »menjetekek...«”²²

Az elindulást a MissioDome-projekt behívásként értelmezi, kihasználva a metamodern ember kíváncsiságát, újdonságok iránti vágyát, a legmodernebb technikai megoldások iránti érzékenységet, s eközben a hazatalálás élményét, a befogadottság ajándékát, a megértettség és szeretet légkörét kívánja közvetíteni, ajándékozni minden belépőnek. Vagyis egy olyan fizikai és spirituális teret kíván teremteni, amelyben a szeretetteljes elfogadásban való részesülés, élete fényes pillanatát, a lelki utazást, az élő Krisztussal való igazi találkozásélményt olyan meglepetésként, áldásként veheti át, amelyet csak Isten adhat, aki jelen van, és akár e missziós forma és módszer által is megbizonyítja magát. Olyanokat kapcsol be a gyülekezetekbe, akik keresők, de nem Isten után vágyakozók, s akik az ilyen-fajta lelki találkozás nélkül nem válnak érzékennyé az istenkérdésre. Talán inkább csak megoldásokat keresnek gondjaikra, kérdéseikre, és fáradtak a világ zaja, terhe

²¹ Komlósi Erzsébet: Kereszt-kérdések. In: Szeverényi János (szerk.): *i. m.* (126–129) 128. (A *dólt* betűs kiemelés a szerzőtől.)

²² Szeverényi János: Ádám nem járt bibliaórára – szabadulás a falak fogságából. In: Uő (szerk.): *i. m.* (130–133) 130. (A *dólt* betűs kiemelés a szerzőtől.)

miatt, vagy rendezetlen kapcsolatokban élnek, és értékrendjük a materiális világhoz kapcsolja őket, tehetetlenek, és bár vannak kötődéseik, közösségeik, spiritualításra való igényük, azok nem keresztyén értékek szerintiek. Jézus szókimondó, ugyanakkor féltő szeretettel a *széles úton járóknak* nevezi őket.

„A »...*széles az az út, amely a kárhozatba visz, és sokan vannak, akik azon járnak*« (Mt 7,13) mondatba Jézus belehalt. Nem lemondóan legyintett a vesztükbe menőkre, hanem drága és szent karja, átszegzett keze felemeltetett, hogy mindeneket magához vonjon.”²³

Ha szemügyre vesszük a közelmúlt technikai vívmányainak sorát, amelyek egyre gyorsuló ütemben fejlesztik önmagukat, megjósolhatjuk, hogy a világ rövid idő leforgása alatt nagyot változik, és ebben a mesterséges intelligencia (ön)fejlődése a kulcs. Nemcsak azt állapítjuk meg, hogy ebben a helyzetben a misszió ügye és az igehirdetés eszközei lemaradtak a világi fejlődési ütemhez képest, hanem azt is, hogy a misszió és az egyházak nem használják ki és fel a korunk adta információátadási lehetőségeket, sőt azt is, hogy nincsenek felkészülve a jövő emberének megszólítására, a minden néppel való kapcsolat felvételére, üzenete nem elérhető a digitális világban élők számára, s az evangélium örömhírét, a mennyek országának a dolgaival való törődést emiatt nem érzik egzisztenciális kérdésnek; nem érzik magukat személyesen megszólítottaknak, s így Isten ígéje nem érinti meg őket. Emiatt nem találják helyüket a mai keresztyén gyülekezetekben, s már sem az utat, sem az ajtót nem találják, aki maga „a feltámadás és az élet” (Jn 11,25). Jézus úttá (Jn 14,6), ajtóvá lett (Jn 10,9); „azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elvesztettet” (Lk 19,10), akiről Dsida Jenő ezt írta a *Krisztus* című költeményében: „Álmatlanul csavarogtad a számkivetettek /útját, a nyomor, az éhség siralomvölgyeit”.²⁴ A Szent megszenteli az igehirdető száját, szavait, eszközeit, amelyekkel az ígét átadja, hirdeti, elérhetővé, érthetővé teszi. Nem az szenteli meg az embert, és Isten nem azt szenteli meg, ami a szájon bemegy; hanem az a szent, ami a szájon kijön, avagy a megszentelt ajtónyitás a mennybe. Ez a misszió feladata: ajtókat nyitogatni, rámutatni, közelíteni, menni, hirdetni, szeretni. Ő a példa:

„Megkereste és megtalálta a templomba nem járó pásztorokat, prostituáltakat, vámszedőket, betegeket, megszállottakat, más hithez, néphez tartozókat – a samáriai

²³ Szeverényi János: *Ádám nem járt bibliaórára – szabadulás a falak fogságából*, 130. (A dőlő betűs kiemelés a szerzőtől.)

²⁴ Dsida Jenő: *Krisztus*. In: *Dsida Jenő összegyűjtött versei*. A szöveget gyűjtötte, gondozta, sajtó alá rendezte: Láng Gusztáv és Urbán László. Előszó: Láng Gusztáv. Szerkesztette, a szerkesztői utószót és a jegyzeteket írta: Urbán László. Savaria University Press, Szombathely 2008, 93.

asszonyt, a római századost –, sőt a halottakat is. Szolgálata nem ismert semmilyen sablont: tanított, prófétált, lelkigondozott, evangelizált, gyógyított, ördögöt űzött, csodát tett, halottat támasztott fel. Mindenkinék azt adta, és olyan stílusban, amire szüksége volt.”²⁵

A MissioDome-módszerrel történő igehirdetés valójában ugyanazt nyújtja a ma emberének, mert a mindenkori embernek ugyanarra van szüksége, a Megváltó pedig jól tudta, hogy mire. Minden más életszükséglete meglehet a ma emberének, de a megváltásra mégis szüksége van, más megváltó pedig nincs. Nincs más hazavezető út. Őt, az egyetlent, az egyszülött Fiút, a megváltottságot, a megtartatást, az életet, az örök életet hirdeti a keresztyén egyház, s ugyanígy a MissioDome-programok.

„Ez Isten missziói stratégiája, de ehhez olyan egyházra van szüksége, amely kilép a komfortból, a langyos fürdőből, a wellness fogyasztói stílusából, elmegy a völgybe és tovább a halálos helyzetekig, állapotokig.”²⁶

A világtörténelem folyamán számtalanszor bekövetkezett az az idő, amikor az egyháznak ki kellett lépnie a komfortból, attól függően, hogy az éppen milyen jellegű volt. Ugyanakkor belépnie is kell, ahogyan azt Jézus tette Zákheus vagy pedig a leprás Simon házába (Lk 19,1–10; Mt 6,6–13); és most eljött a pillanata annak, hogy belépjen a digitális világba, az internet birodalmába, annak formanyelvébe, kommunikációs stílusába, gazdag képi világába, a digitális generációk, a Z, Y, az éppen kisgyermekkorát élő Alfa generáció majdani önkifejezési módjába, trendjébe, formájába, hogy az időtálló üzenetet ne idejétmúlt és érthetetlen módon közvetítse. A mód, a nyelv, a forma másodlagos, az üzenet célba érése a fő missziós cél.

„A *reformáció* – és minden ébredési mozgalom – kiszabadította az egyház zűrzavaros „babiloni fogságából” a Szentírást, az evangéliumot. Luther és munkatársai kitárták az egyház ajtaját, újra szabaddá tették az utat Isten és ember között. Nekünk is ezt kell ma tennünk.”²⁷

A módszer, az út, a nyelv és stílus, a tér, az eszközök – Szeverényi János találó hasonlatában az autó, amely „nem a tankolásért, a benzinkútra való járásért, hanem a hordozásért, a célpontok eléréséért van”²⁸ – minden körülmény az üzenetért, a megtérőért, Isten dicsőségéért van, a kőtemplomok is és a jövő digitális

²⁵ Szeverényi János: *Ádám nem járt bibliáórára – szabadulás a falak fogságából*, 130.

²⁶ Uo. 131.

²⁷ Uo.

²⁸ Uo.

templomai is. Egyre inkább képi-digitálissá válik a világ: a nyelv, byte-okból épül az út lélektől lélekig, az éterben történnek a találkozások és közvetetten, eszközökön keresztül a beszélgetések, a távoktatás, a távmunka (home office), az elektronikus levelezés (e-mail). Digitálissá lett a világ a közlés és információátvitel, az e-book, a digitális könyvtár, a folyóirat, a blog és a vlog, az online Biblia, a videokonferencia, az onlinehozzáférésű ügyintézés, az adatbázisok, a telefonos lelkisegély-szolgálat, a szoftveres és webalkalmazások, az okoseszközök, a személy nélküli megfigyelő, szállító és harci drónok, a vezető nélküli, önvezető gépek, a járművek, a sávtartó asszisztens, az automata módon parkoló autók, az arcfelismerő biztonsági kód, a biometrikus órák, a nyomkövetők, a megfigyelő-rendszerek, a műholdak, a VR szemüvegek, a GPS alkalmazások, a műholdas tájékozódás és interaktív táblák stb. által. Ebben a miliőben egyáltalán nem lesz szokatlan a planetáriumépületben történő istentisztelet, ifjúsági konferenciák, egyházi élet, sem az online gyülekezet. Ez utóbbi létező jelenség, még ha nem is ezzel a névvel jelölik magukat.

Köztudott, hogy számos erdélyi református gyülekezet a COVID-2019 vírus-járvány idején online istentiszteleteket indított, amelyek közül több ma is működik, és amelynek a nézettsége gyakran sokszorosa a fizikai jelenléttel történő istentiszteletnek, s bár ezt nem nevezzük online gyülekezetnek, tagjainak arányát tekintve mégiscsak a távollevők, azaz az online gyülekezeti tagok vannak többségben. Ez még akkor is tény, ha a hallgatók között sok az adott gyülekezetből elszármazott egyháztag, illetve ha a követések száma nem jelzi az online, de ténylegesen odafigyelő hallgatók számát. Tudjuk, hogy otthonról követve gyakran nem teljes lényével és figyelmével vesz részt a hallgató az istentiszteleten, és hogy a két jelenléti forma és hatékonyságuk nagymértékben eltér egymástól.

Meggyőződésünk, hogy minden helyzetben, a világjárványok, a háborúk idején is hirdetni kell az evangéliumot, és hogy minden lehetséges eszközt és lehetőséget ebbe a szolgálatba kell állítanunk anélkül, hogy eleve ördöginek vagy démoninak neveznénk azokat, és „meg kell vizsgálni, hogy miként lehet Istennek tetsző módon felhasználni őket”,²⁹ ahogyan Jézus és Pál apostol is tette. Erre Deák László szokatlan példát hoz rövid írásában:

„Gondoljunk egészen a kezdetekre: Pál apostol korában a zsidóság nem szerette a rómaiakat, tisztátalannak tartottak mindent, amit pogány kéz épített vagy használt. Természetes az is, hogy az arámi nyelv volt a legfontosabb számukra, de kénytelenek voltak elfogadni a koiné görög népszerűségét is.”³⁰

²⁹ Deák László: Misszió a virtuális világban – internet, blog, világháló. In: Szeverényi János (szerk.): *i. m.* (280–283) 280.

³⁰ Uo.

Tehát Jézus és Pál apostol szolgálata, áhítata, lelkisége megszentelte a világ eszközeit, a beszélt nyelv töredezettségét és mindent, amit megérintettek vagy mondtak. Ilyenként a mai világ technológiai vívmányai a szent evangélium és küldetésünk segítőeszközei, közege és „nyelve”, üzenetátadási módja. Váltanunk kell – mondja Deák László –, amiként annak idején Luther is, mert át tudott váltani a könyvnyomtatásra, hogy azt az evangélium szolgálatába állítsa.

„A mai kor nagy információs robbanását az internet jelenti, s érdemes elgondolkodni azon, hogy voltunk-e olyan fogékonyak erre az új lehetőségekre, mint a maga korában Luther a könyvnyomtatásra? [...] Ami Luthernek Gutenberg és a könyvnyomtatás volt, az nekünk az internet, a honlap és a blog.”³¹

Ez azt jelenti, hogy ma már nem kizárólag a hagyományos nyomtatás útján kell készítenünk missziós anyagot, szórólapot és plakátot, hanem digitális tartalmakat, podcastet, bejegyzéseket, közösségi médiaplatformokra alkalmas anyagokat, weboldalakat, video- és infografikákat, azaz vizuális elemeket, ábrákat is közzé kell tennünk. Ezek éppen úgy üzenetközvetítő elemek és módok, mint amilyen a könyvnyomtatás, illetve a médiavállalatok által használt információs csatornák. Nem a módszer szent, sem a közeg, még csak a szavak sem, hanem Isten, aki mindezeket megszenteli.

Anélkül pedig, hogy figyelembe vennénk a célközönség, a megszólítottak életkörülményeit és a generációkutatást is, nem hatékony a missziónk. Miközben figyelnünk kell arra is, hogy az igehirdetés nem lehet élő kapcsolat személyes találkozás, érintkezés, szemtől szembe történő beszélgetés nélkül, vigyáznunk kell, hogy a mai egyháztagok ne csak online és digitális módon éljenek lelki-egyházi életet. A találkozások és rendezvényeken, istentiszteleti alkalmakon való részvétel nélkülözhetetlen és felcserélhetetlen. Missziós értelemben a technicizálódott-digitális világ adta lehetőségeket a keresztyén egyház a meghívás fázisában használhatja leghatékonyabban. Ezek a lehetőségek a missziós szakaszban segíthetnek az igehirdetésben, de minden missziós folyamatban csak másodlagos szerepet kaphatnak. A MissioDome projekt is arra törekszik, hogy a személyes jelenlét minden esetben érvényesüljön.³² Ugyanígy vélekedik e kérdésről Deák László is:

„A személyes igehallgatás, beszélgetés erejét soha nem helyettesítheti az internet világa! Embereket kizökkenthet, megszólíthat, elindíthat, de a lelki elmélyüléshez szükség van személyes találkozóakra is.”³³

³¹ Deák László: *i. m.* 281., 282.

³² Ld. a MissioDome-program versus virtuális valóság szemüveg, mert elhagyhatatlan komponens ebben a koncepcióban a közösségi lét, a csoport és az interaktivitás.

³³ Deák László: *i. m.* 283.

Tudatában vagyunk annak, hogy fenti megállapításaink a tér és idő függvényei, s hogy előbbi megállapításaink inkább a technológiailag fejlett országok vonatkozásában érvényesek, és nem globálisan. Most még nem. De csupán idő kérdése, hogy a világ bármely részén hasonló életformában éljenek az emberek, hiszen az okoseszközök többsége már most elérhető számukra is, s ezeket ismerik és használják is. A MissioDome program minden kulturális-társadalmi-természeti környezetben és minden korcsoport számára elérhető módon használható, illetve adaptálható az evangélium hirdetése érdekében, Isten dicsőségére.

Felhasznált irodalom

- Barnett, Ross – Johnson, W. P. E.: *Discovering the Mission of God: Best Missional Practices for the 21st Century*. IVP Academic, Westmont, Illinois 2012.
- Bosch, David J.: *Paradigmaváltások a misszió teológiájában*. Ford. Boros Attila. Harmat Kiadó – Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet, Budapest 2005.
- Bőjtös Attila: Az ÉletMűhely mint a misszió egyik új eszköze. In: Szeverényi János (szerk.): *Épüljetek! Evangélikus gyülekezet a gyakorlatban*. Evangélikus Missziói Központ, Budapest 2012, 122–125.
- Chester, Tim – Timmis, Steve: *Total Church: A Radical Reshaping around Gospel and Community*. Crossway Books, Wheatonban, Illinois 2008.
- Deák László: Misszió a virtuális világban – internet, blog, világháló. In: Szeverényi János (szerk.): *Épüljetek! Evangélikus gyülekezet a gyakorlatban*. Evangélikus Missziói Központ, Budapest 2012, 280–283.
- Dsida Jenő: Krisztus. In: *Dsida Jenő összegyűjtött versei*. A szöveget gyűjtötte, gondozta, sajtó alá rendezte: Láng Gusztáv és Urbán László. Előszó: Láng Gusztáv. Szerkesztette, a szerkesztői utószót és a jegyzeteket írta: Urbán László. Savaria University Press, Szombathely 2008, 93.
- Gennep, Arnold van: *Átmeneti rítusok*. Ford. Vargyas Zoltán. Kultúrák Keresztútján 9. L'Harmattan Kiadó, Budapest 2007. (Eredeti kiadása: Arnold van Gennep: *Les rites de passage: étude systématique des rites*. Librairie critique Émile Nourry, Párizs 1909.)
- Goheen, Michael W.: *Keresztén misszió ma. Bevezetés*. Ford. Czövek Tamás. Kálvin Kiadó, Budapest 2019.
- Komlósi Erzsébet: Kereszt-kérdések. In: Szeverényi János (szerk.): *Épüljetek! Evangélikus gyülekezet a gyakorlatban*. Evangélikus Missziói Központ, Budapest 2012, 126–129.
- Moreau, A. Scott – McGee, Gary B. – Corwin, Gary R.: *Introducing World Missions: A Biblical, Historical, and Practical Survey*. Baker Academic, Grand Rapids, Michigan 2004.
- Nussbaum, Stan: *A Reader's Guide to "Transforming Mission"*. Orbis Books, New York 2005.

Szeverényi János: Ádám nem járt bibliaórára – szabadulás a falak fogságából. In: Uő (szerk.): *Épüljetek! Evangélikus gyülekezet a gyakorlatban*. Evangélikus Missziói Központ, Budapest 2012, 130–133.

Szeverényi János: Hol lakik Isten? In: Uő (szerk.): *Épüljetek! Evangélikus gyülekezet a gyakorlatban*. Evangélikus Missziói Központ, Budapest 2012, 33–36.

* * *

The Encounter of the Eternal Word and the Metamodern Form – MissioDome: Mission in the 21st Century

The present study introduces an innovative mission project designated MissioDome, situating the mission of the Christian church – the Missio Dei – within the technological and social context of the twenty-first century. The underlying premise is that while the message of the Gospel remains unchanging and eternal, its modes of communication and its language require continuous renewal in order to enhance missionary effectiveness.

MissioDome is a purpose-built audiovisual environment – a planetarium or geodesic dome – in which the Word is proclaimed through contemporary technological means while maintaining biblical integrity. The approach aims to engage the inhabitants of the metamodern world, particularly the digital generations (Y, Z, and Alpha), by deliberately employing the tools of immersive, audiovisual-based reception and experiential pedagogy.

Drawing on the missiological paradigms of David J. Bosch and on principles from practical theology, the study focuses on three interconnected emphases: alternative space utilization, a holistic approach, and digital adaptation.

Keywords: MissioDome, Christian mission, metamodernity, church building, evangelization.